

Enheten för försörjningsberedskap
Avdelningen för krisberedskap och civilt förvar
samhallsviktigverksamhet@msb.se

Uppdaterad definition samhällsviktig verksamhet

MSB har 2020-10-27 beslutat att i sitt arbete med skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar utgå från följande definition av samhällsviktig verksamhet:

Samhällsviktig verksamhet

Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Den tidigare definitionen¹ var framtagen av Krisberedskapsmyndigheten 2006 och justerades i MSB:s i *Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet* 2013.

Vad är definitionens syfte?

Definitionen av samhällsviktig verksamhet syftar till att skapa en ökad tydlighet och samsyn mellan aktörer i samhället kring vad samhällsviktig verksamhet är. En övergripande definition av samhällsviktig verksamhet som kan användas av aktörer inom alla samhällssektorer på nationell, regional och lokal nivå är en förutsättning för att utveckla ett mer systematiskt och samordnat arbete med samhällsviktig verksamhet. Samhällsviktig verksamhet är en viktig utgångspunkt i arbetet med skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Vad som identifieras som samhällsviktigt har bäring på planering och prioritering av verksamheter före, under och efter en samhällsstörning.

Vad är uppdaterat och vad menas?

Från bortfall till att upprätthålla

Den uppdaterade definitionen innebär ett perspektivskifte. Istället för att fokusera på om verksamheten är viktig (nödvändig) vid ett bortfall eller vid hantering av en händelse, ligger nu fokus på verksamhetens roll att upprätthålla och säkerställa viktiga samhällsfunktioner såväl före, under och efter störningar.

Inkluderar höjd beredskap och krig

Den uppdaterade definitionen innehåller inga skrivelser om tillstånd, så som olycka, kris eller krig, och exkluderar därmed inte totalförsvarsperspektivet. Genom att fokusera på upprätthållandet av samhällsfunktioner är alla tillstånd och händelser implicit inkluderade.

Internationell jämförelse

Den uppdaterade definitionen ligger i linje med hur andra länder definierar samhällsviktig verksamhet på en övergripande nivå. Den tidigare definitionen skiljer sig markant från hur

¹ Med samhällsviktig verksamhet avses en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

andra länder, EU och FN definierar samhällsviktig verksamhet. Vare sig tidsaspekter, situation eller tillstånd används internationellt för att definiera samhällsviktig verksamhet.

Underlättar målsättning och kravställning

Genom att förtydliga att samhällsviktig verksamhet upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner möjliggörs en framtida målstyrning av vilken förmåga den samhällsviktiga verksamheten ska klara av samt möjliggör kravställning. *T ex: samhällsviktig verksamhet som upprätthåller samhällsfunktionen dricksvattenförsörjning ska kunna hantera ett bortfall av el i XX månader och ett ordinarie personalbortfall på XX veckor. Den samhällsviktiga verksamheten inom denna samhällsfunktion ska arbeta systematiskt med kontinuitetshantering, säkerhetskydd och riskanalyser.*

Vad är verksamhet, tjänst eller infrastruktur?

I detta sammanhang ska *verksamhet* förstås som ett vidare begrepp. Preciseringsen av verksamhet, tjänst eller infrastruktur är inte en uteslutande lista utan kan även inkludera exempelvis anläggningar, processer, system och noder. Internationellt används ofta två till tre preciseringsen av *verksamhet* i definitionen. MSB kommer att arbeta för att i en vägledning ta fram konkreta exempel på vad som avses med verksamhet, tjänst eller infrastruktur.

Vad är samhällsfunktion?

I detta sammanhang ska samhällsfunktion ses som en funktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Idag finns det exempel på olika viktiga samhällsfunktioner bland annat i MSB:s *vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet* samt *Föreskrift om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet (MSBFS 2020:3)*. MSB har för avsikt att arbeta tillsammans med berörda aktörer för att utveckla arbetet med att precisera vilka samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Arbetet ska vidare exemplifiera vilka typer av samhällsviktig verksamhet som behövs för att upprätthålla respektive samhällsfunktion.

Vad är grundläggande behov, värden eller säkerhet?

Formuleringen utgår från en samlad analys och tar inspiration av hur andra länder skriver sina definitioner. Denna övergripande nivå möjliggör att definitionen fångar in och omfattar flera olika mål- och värdeformuleringar som finns uttryckta i till exempel målen för skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och totalförsvar samt målen för vår säkerhet. Genom att beskriva det övergripande syftet blir definitionen mer framtidssäker (om innehåll eller struktur i mål och värden förändras). ”Nödvändiga för” och ”grundläggande behov” indikerar en viss avgränsning – att samhällsviktig verksamhet handlar om att upprätthålla det viktigaste. Stöd kring hur denna del av definitionen ska tolkas kommer MSB att utveckla i en vägledning kopplad till definitionen.

Vilka har deltagit i arbetet med att uppdatera definitionen

Arbetet med att ta fram den uppdaterade definitionen har skett genom intern samverkan och beredning samt genom en extern referensgrupp med följande aktörer representerade:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Försvarsmakten, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Sveriges kommuner och regioner, Arvika, Eda, Säffle och Årjängs kommuner, Region Östergötland, Livsmedelsverket, Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Riksbanken, Post- och telestyrelsen, Länsstyrelserna, Trafikverket och Socialstyrelsen.

Bakgrund till varför definitionen har uppdaterats

Arbetet med att identifiera och skydda den samhällsviktiga verksamheten delas mellan ett stort antal aktörer. Eftersom det är många myndigheter, länsstyrelser, regioner, kommuner och andra aktörer som ska arbeta med beredskap utifrån identifierad samhällsviktig verksamhet är det av stor vikt att det råder samförstånd kring hur begreppet ska förstås, tolkas och användas. Den definition av begreppet som tidigare har använts har visat sig leda till mycket skiftande tolkningar och analyser.

Erfarenheter av arbetet med samhällsviktig verksamhet, bland annat genom den redovisning som görs av risk- och sårbarhetsanalyser, visar att det finns ett behov av en tydligare definition av samhällsviktig verksamhet, både språkligt och innehållsmässigt. MSB:s tidigare definition togs fram i en tid då arbetet fokuserade på skydd mot olyckor och krisberedskap. Idag har verksamheten breddats till att omfatta hela hotskalan och utvecklingen av civila försvaret. Den nuvarande definition använder begrepp som i vissa sammanhang är otydliga och begränsande (t ex kort tid och kris) och värderande (t ex allvarlig och mycket väsentlig). Vidare likställde MSB i *Nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet*² den tidigare definitionen, som togs fram av Krisberedskapsmyndigheten, viktiga samhällsfunktioner med det som vi idag kallar för samhällsviktig verksamhet. Det betyder att den är satt på ”fel” nivå då det är väldigt få verksamheter som vid ett bortfall/störning ensamt skulle kunna leda till en kris.

I de föreskrifter och allmänna råd³ MSB tog fram i början av coronapandemin exemplifierades vilka samhällsviktiga verksamheter som omfattades i samhällssektorerna i rådande situation. Den stora tolkningsbarheten i definitionen av samhällsviktig verksamhet, i kombination med avsaknaden av ett systematiskt arbete med samhällsviktig verksamhet, visade sig vara svårhanterad för såväl myndigheter som andra aktörer och verksamhetsutövare.

Givet dessa behov har arbetet med att uppdatera tidigare definition varit prioriterat. Flera viktiga arbeten för att stärka samhällets beredskap pågår där samhällsviktig verksamhet kommer ha en central betydelse. Det är därför av vikt att MSB:s tidigare definition har uppdaterats för att kunna möjliggöra en utveckling av det systematiska arbetet med samhällsviktig verksamhet och främja samhällets robusthet.

² Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld : nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet (MSB266-2011)

³ Föreskrift om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet (MSBFS 2020:3) och Allmänna råd om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet (MSBFS 2020:4)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984